

2020-11-26

ΟΔΗΓΙΕΣ ΙΛΙΑΔΑ ΜΗΤΣΙΟΥ Β1 Β2

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΛΙΑΔΑ

ΤΜΗΜΑΤΑ: Β1 ΚΑΙ Β2

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΗΤΣΙΟΥ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΑΣ ΣΤΟΥΣ ΣΤΙΧΟΥΣ 106-188 ΣΑΣ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΩ ΤΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΠΕΡΙΕΧΕΤΑΙ ΚΑΙ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

ΕΧΕΙ ΑΝΕΒΕΙ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΕΔΜΟΔΟ

A 106 - 188

Πρώτος λόγος Αγαμέμνονα (106 - 121)

- αποκαλεί τον Κάλχιο μάντη κακών (Αυλίδα - θουσία Ιφιγένειας)
- τον κατηγορεί: μνησικακία Αγαμέμνονα, μετάθεση ευθύνης, (δεν αναλογίζεται τη δική του ευθύνη), αγανάκτηση Αγαμέμνονα- γενικά οι μάντιες προξενούν την οργή των ισχυρών, αν οι προβλέψεις τους είναι δυσάρεστες
- εκθειάζει τις χάρες της Χρυσήϊδας: ιδανικός τύπος γυναίκας, σύγκριση με νόμιμη σύζυγο - βασίλισσα → έτσι εξηγείται:
  - α. γιατί δεν την επέστρεψε στον πατέρα της
  - β. η επιστροφή της εν τέλει θα είναι απόδειξη της μεγαλοψυχίας του ηγέτη Αγαμέμνονα, που θυσιάζει κάτι πολύτιμο για το καλό του στρατεύματος.
- «υποχώρηση» Αγαμέμνονα με όρους
  - υποχωρεί στο θείο, όχι στους ανθρώπους
  - το αντάλλαγμα που ζητά δείχνει: εγωκεντρισμό, αρχηγικό ρόλο (είναι ζήτημα ηθικής τάξης να αποκατασταθεί ο ηγέτης)
  - εξυπηρετείται η ποιητική οικονομία (προώθηση υπόθεσης)

Πρώτος λόγος Αχιλλέα (122 - 130)

- απαντά ο Αχιλλέας και όχι ο μάντης, γιατί:
  - α. ο ποιητής δεν εκθέτει ιερό πρόσωπο
  - β. εξυπηρετείται η ποιητική οικονομία (για να προκύψει η σύγκρουση)
  - γ. έχει υποσχεθεί με όρκο ότι θα τον προστατεύσει το μάντη
- «πι λέγεις»: ξάφνιασμα
- αντιθετικοί χαρακτηρισμοί: ένδοξε (απόδοση τιμής) / περισά φιλόπλουτε (απόδοση μομφής)
- η επιχειρηματολογία στηρίζεται στην αντικειμενική πραγματικότητα (δεν υπάρχουν λάφυρα)
- υπόσχεση για ανταμοιβή (αόριστη, αβέβαιη)
- προσήμανση για άλωση της Τροίας
- πληροφορίες για τους πολέμους (ληστρικές επιδρομές, λαφυραγώγηση)
- χρήση α πληθυντικού προσώπου: η αντιπαράθεση όχι προσωπική

Δεύτερος λόγος Αγαμέμνονα (131 - 148)

- υπογραμμίζει ότι δε θα δεχτεί να εξαπατηθεί - μεταφέρει την αντιπαράθεση σε προσωπικό επίπεδο
- «δώρο ισότιμο της αρεσκείας μου»: πιο απαιτητικός
- «θα έρθω με τα χέρια μου να πάρω»: απειλητικός
  - εκμεταλλεύεται την αρχηγική του θέση, παρεμβαίνει στη σφαίρα δικαιοδοσίας άλλων αρχηγών, τους οποίους δε σέβεται και περιφρονεί (αλαζονεία της εξουσίας)
- προγραμματίζει επιστροφή Χρυσήϊδας (κάνει επίδειξη ευσέβειας)
- «σύ Πυλείδη»: απόστροφή - τον ορίζει αρχηγό της αποστολής
  - υπό άλλες συνθήκες αυτό θα ήταν τιμητικό, όμως εδώ ακούγεται ως ειρωνεία και φορτίζει την ατμόσφαιρα

Δεύτερος λόγος Αχιλλέα (149 - 172)

- οργανισμένο ξέσπασμα, προκλητικοί χαρακτηρισμοί
- με ρητορική ερώτηση αρνείται να αναλάβει οτιδήποτε
- δηλώνει ότι η πανελλήνια τρωική εκστρατεία έγινε για οικογενειακούς λόγους* → αχάριστος και αγνώμων ο Αγαμέμνονας («λησμονημένα τα χεις»)
- γενικεύει την αγανάκτηση (άδικη μοιρασιά λαφύρων)
- απειλεί με αποχώρηση

*Ιστορική πραγματικότητα: -νευρολογική θέση Τροίας, εμπορικός δρόμος -ατομικά κίνητρα για απόκτηση δόξας και πλούτου

αρχικά ευχαριστήσιμος

ΓΕΝΙΚΑ: 1^{ος} λόγος Αχιλλέα: μιλά ως εκπρόσωπος του στρατού (τόνος ήρεμος)

2^{ος} λόγος Αχιλλέα: μιλά προσωπικά

- ✓ οξύς, επιθετικός, απειλητικός, αγανακτισμένος
- ✓ ο Αγαμέμνονας απείλησε ότι θα αφαιρέσει το δικό του λάφυρο και τον όρισε υπεύθυνο για την επιστροφή της κόρης

- **Τρίτος λόγος Αγαμέμνονα**
- αδιαφορία, περιφρόνηση, μίσος προς Αχιλλέα
- «κοντά μου υπάρχουν κι άλλοι να με δοξάσουν»: έμμεση απάντηση στη δήλωση του Αχιλλέα ότι κανείς δεν πολεμά πρόθυμα για χάρη του
- Θεωρεί ως στήριγμά του το Δία:
  - το κενό του Αχιλλέα δεν είναι δυσαναπλήρωτο
  - *επική ειρωνεία*
- υποβαθμίζει τον Αχιλλέα (η δύναμή του είναι θείο δώρο)
- αντιτάσσει τη δική του απειλή (απόσπαση της Βρυσηίδας)
όπως ο ίδιος υποχωρεί μπροστά στο θεό Απόλλωνα, έτσι κι ο Αχιλλέας θα υποχωρήσει μπρος στον αρχιστράτηγο
- κάνει επίδειξη δύναμης και δίνει μάθημα εκφοβισμού στους άλλους στρατηγούς

Η έννοια της τιμής

(Αχιλλέας: στ. 161-163, 168, 171-172 / Αγαμέμνονας: στ. 119-120, 134, 175-176, 186-188)

- αποτελεί το υπόβαθρο της διένεξης
- τα λάφυρα ήταν σημαντικά όχι μόνο ως υλικά αγαθά, αλλά έδινα **τιμή** σε όποιον τα αποκτούσε (σήμαιναν αναγνώριση της αξίας του) → η αφαίρεσή τους ήταν **προσβολή της τιμής** του ήρωα
- για τον **Αχιλλέα:** η έννοια της τιμής συνδέεται με την αξία του ως πολεμιστή
- για τον **Αγαμέμνονα:** η έννοια της τιμής συνδέεται με το κύρος που του δίνει η εξουσία του

Τιμή (στα ομηρικά χρόνια): α. αξίωμα β. αγοραστική αξία ενός αγαθού

Ατιμος (τον 5^ο αι. στην δημοκρατική Αθήνα): ο στερημένος από πολιτικά δικαιώματα

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομήρου Ιλιάδα, ραψωδία Α, στίχοι 102 – 188
Η σύγκρουση του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα

1. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις :

- α. Ο Αγαμέμνονας αποκαλεί τον Κάλχα μάντη κακών, γιατί ...
- β. Η ιδανική γυναίκα στην ομηρική κοινωνία έπρεπε να είναι ...
- γ. Ο Αγαμέμνονας προβάλλει τις χάρες της Χρυσηίδας, για να ...
- δ. Ο Αχιλλέας θεωρεί ότι δεν μπορεί να δοθεί νέο δώρο στον Αγαμέμνονα, καθώς ...
- ε. Ο Αχιλλέας θεωρεί ότι αδικείται, επειδή ...
- στ. Ο Αχιλλέας απειλεί ότι ...

2. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με αυτά της στήλης Β.

A	B
1. αν ποτέ δώσει ο Δίας οι Αχαιοί να πάρουμε την πυργωμένην Τροίαν	α. μεταφορά
2. και ποιος από τους Αχαιούς θα δράμει, αν τον ζητήσεις, είτε εις ταξίδι πρόθυμος, είτε εις πολέμου αγώνα;	β. σχήμα άρσης-θέσης
3. και η χολή τα μαύρα σωθικά του πλημμύριζ' όλα	γ. αντίθεση
4. να έχεις συ το δώρο σου και εγώ να το στερούμαι	δ. προοικονομία
5. Εγώ δεν ήλθα εξ αφορμής των λογχοφόρων Τρώων να πολεμήσω ... αλλά για τον Μενέλαο και, αναίσχυντε, για σένα ήλθομεν όλοι εκδίκησιν να πάρουμε των Τρώων	ε. ρητορική ερώτηση

3. Να χαρακτηρίσετε τον Αγαμέμνονα και τον Αχιλλέα σύμφωνα με τα λόγια και τη στάση τους στη μεταξύ τους σύγκρουση. Να στηρίξετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Η Βρισηίδα, το γέρας του Αχιλλέα.
Ερυθρόμορφος αμφορέας, περίπου 510 π.Χ. Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο (αντίγραφο).